

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
ОСВІТНІХ ІНІЦІАТИВ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Переяслав – 2023

УДК 37:001.895(082)

П 27

*Рекомендовано вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 7 від 9 лютого 2023 р.)*

Рецензенти:

Січкаренко Г. Г. – доктор історичних наук, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій;

Бородієнко О. В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Ісайкіна О. Д. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету.

Редакційна колегія:

Зленко А. М. – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Плужник О. В. – доктор філософії, доцент кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Березанська І. М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

П 27 Передові технології реалізації освітніх ініціатив: зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Зленко. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. 156 с.

Збірник наукових праць містить результати досліджень учених, викладачів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів щодо формування компетентного майбутнього фахівця у процесі його навчання у ЗВО; професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання і фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи за допомогою сучасних технологій і методів навчання; напрямів практичної підготовки молоді в контексті розбудови демократичної української держави; технологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Для науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

КРАВЧЕНКО Олена (Переяслав, Україна), МАЙСТРЕНКО Олександр (Переяслав, Україна) Освіта в інформаційному просторі сучасного суспільства	56
КУЗНЄЦОВА Тетяна (Переяслав, Україна), КУЗНЄЦОВ Євген (Переяслав, Україна), ОЛШЕВСЬКА Наталя (Переяслав, Україна) Технологія оволодіння діджитал-професіями як інноваційна модель навчання на основі гейміфікації	60
ЛЕВЧЕНКО Тетяна (Переяслав, Україна) Елементи проблемного навчання в освітньому процесі	68
МОСКАЛЮК Микола (Тернопіль, Україна), МОСКАЛЮК Наталія (Тернопіль, Україна) Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів засобами сучасних педагогічних технологій	76
ПЕРЧУК Оксана (Переяслав, Україна), ПОДКІДИШЕВ Вячеслав (Переяслав, Україна) Інформаційна структура організації в контексті розвитку інформаційно-комунікаційного менеджменту	82
ПЛУЖНИК Оксана (Переяслав, Україна), ПЛУЖНИК Артем (Переяслав, Україна) Інформаційно-безпекові наміри України в умовах геополітичних викликів	89
САВЕНКО Марія (Ізмаїл, Україна) Джерельна база з вивчення історії українських сіл Буджаку	93
СІРОШ Іван (Переяслав, Україна) Створення інноваційного освітнього середовища як умова ефективного застосування інноваційних педагогічних технологій в ході підготовки майбутніх фахівців з цифрових технологій	99
СКАКАЛЬСЬКА Ірина (Кременець, Україна) Coursera як інструмент реалізації неформальної освіти у контексті інтернаціоналізації навчального процесу	104
СКЛЯРЕНКО Олеся (Переяслав, Україна) Backgrounds of CLIL methodology appearance	112

Микола Москалюк

*доктор історичних наук,
професор,
професор кафедри історії
України, археології та спеціальних
галузей історичних наук
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Україна, Тернопіль*

Наталія Москалюк

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри ботаніки та
зоології
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Україна, Тернопіль*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Упродовж останніх років, політичні, економічні і соціальні зміни в державі суттєво вплинули на освітній процес. Першочерговими постають питання безпечного простору та навчального середовища для перебування здобувачів вищої освіти і викладачів освітніх установ. Це пов'язано з введенням бойових дій на території України, що зумовлено необхідністю навчатися у важких і непередбачуваних. Сучасна молодь значну частину свого життя проводить у віртуальному світі та перебуває під постійним тиском інформаційного, емоційно напруженого середовища, іноді мотивація студентів до навчання кульгає, а у воєнний час ситуація лише ускладнилася. Частина студентів взагалі не розуміє, навіщо вчитися та виконувати завдання, коли тривають обстріли міст, школи зруйновані, а майбутнє невизначене. Тому зараз педагоги нерідко стикаються з глибокою апатією та байдужістю до навчального процесу. Як боротися з такими настроями та повернути і утримувати мотивацію до навчання, запитання, яке турбує науковців?

Мета публікації полягає у визначенні та обґрунтуванні теорії та практики формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх учителів у закладах вищої освіти.

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства актуалізуються проблеми формування високого рівня освіченості та покращення рівня пізнавальної активності студентів. Висвітленню

основних переваг та перспектив використання інформаційних технологій в освітньому процесі присвячено наукові доробки О. Алексеєва, В. Бикова, Т. Бабенко, Т. Барський, М. Коротуна, С. Семерікова, І. Водько, Т. Гурова, Л. Дзюба-Шпурик, А. Приходько, Г. Федорук та інші. Питання застосування компетентнісного підходу ґрунтовно розглянуто в роботах В. Вербицького, Г. Зайчука, Е. Зеєра, І. Зимньої, Д. Заводчикова, Н. Мурованої, О. Овчарук, О. Пометун, М. Пустового, М. Сосніна, Н. Табачук, М. Філатова, А. Хуторського, Ю. Швалба та ін. Також вивченню мотивації студентів присвячені праці зарубіжних учених: Р. Гарднер, Г. Крукса, Р. Шмідта, К. Клеппін (концепція значення мотивації в онлайн навчанні), Т. Андерсон, В. Архер, Т. Беллон, Р. Гаррісон, (фактори впливу дистанційного навчання на мотивацію) та ін.

Керуючись Законом «Про вищу освіту» [6], Державним стандартом вищої освіти (Державний стандарт, 2020), Положенням про дистанційне навчання (Державний стандарт, 2013), «Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні» [7] під час навчання ЗВО використовують дистанційні та змішані форми навчання із використанням різноманітних інформаційних технологій, які проникають у різні сфери людської діяльності, що вимагає потрібних дій під час їх використання. Запровадження та застосування інформаційних технологій зумовлює зміну змісту, форм та методів освіти. Ефективність використання застосування технологій залежить від навчальних умов організації навчально-виховного процесу, вони дають можливість краще взаємодіяти викладачу та студентам, сприяти формуванню в майбутніх учителів знань, умінь і навичок в потрібному напрямку в навчально-пізнавальній діяльності.

Розглянемо логічний виклад термінів «інформаційна компетентність», «комунікативна компетентність», «інформаційно-комунікативна компетентність». Аналіз наукової літератури свідчить, що поняття «компетентність» є доволі складним і багатозначним, викликає широкі дискусії в науковому світі. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» В. Бусел визначає поняття «компетентний» – як «той, який має достатні знання у якій-

небудь галузі, який з чим-небудь добре обізнаний» [2]. На основі аналізу поглядів вище названих науковців можна зробити висновок, що компетентнісний підхід у навчанні здобувачів вищої освіти – це сукупність компетентностей, якими повинен оперувати майбутній учитель.

Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості [1]. На думку Н. Білик, «комунікативна компетентність – це здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії» [1].

Низка учених [1], [3] розглядає «інформаційну компетентність» як складник професійної компетентності. У словнику дане поняття трактується «як знання, навички й уміння, необхідні для розуміння всіх засобів масової комунікації та форматів, у яких здійснюється оброблення інформації та знань, наприклад, радіо й телебачення, традиційні друковані газети й журнали, різні засоби передавання інформації, мобільні девайси, текстові та графічні формати тощо)» [9].

У свою чергу, Л. Дідух інформаційно-комунікативною компетентністю трактує як здатність ефективно й грамотно працювати з різними джерелами. І. Захарова під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміє засоби діяльності з інформацією. Це, на її думку, сукупність способів та засобів роботи, збору, передавання інформації для примноження знань про нові об'єкти, які вивчаються [3].

У роботі С. Григорьєва інформаційно-комунікаційні технології подано як загальне поняття. На думку автора, воно описує різні методи, способи та алгоритми збору, накопичення, обробки, подання та передання інформації [5].

На нашу думку, якісна освіта буде лише тоді, коли будуть враховані усі показники і складові, а саме: організаційний аспект (формат навчання, гнучкість навчання і зручність навчання), методичний (цікавість, доступність, системність, результативність, проблемно-орієнтованість, міждисциплінарність, гейміфікація), технічний (доступність інтерфейсу, адаптація під різні платформи і час, зручна і практична аналітика) і психологічний (особистість викладача, соціалізація, супровід психолога).

Викладачам слід звертати увагу на ці ключові моменти, плануючи заняття чи цілі курси, окрім того, необхідно враховувати технології в освіті, які вже стали невід'ємною частиною навчального процесу. Використання різноманітних застосунків допомагає не тільки вчити теоретичний матеріал, але й сприяє розвитку творчих здібностей, чим підвищує інтерес до навчання. На даний час розроблено величезну кількість сервісів, програм, додатків для забезпечення дистанційного навчання, для створення інформативного, цікавого, пізнавального, творчого середовища навчання. Кожна програма використовується з конкретною метою для розвитку тих чи інших навичок та вмінь.

На хіміко-біологічному та історичному факультетах Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка під час викладання освітніх компонент, активно відбувається використання освітніх ресурсів, що надають можливість моделювати природні процеси, проводити спостереження та експерименти в умовах віртуального середовища. Під час занять викладачі активно використовують різноманітні освітні ресурси, формують вміння працювати з електронною поштою, електронними підручниками, з дистанційними платформами, курсами, спілкуватися через форуми, чати, конференції та вебінари.

Найголовніше у виборі контактів – вибрати ті канали комунікації, які найкраще функціонують і сприяють спільній роботі і спілкуванню. Варто використовувати технічні засоби, які для студентів є доступними і зрозумілими у користуванні, що полегшить навчання під час заняття і за його межами. Для ефективного

навчання ми використовуємо наступні інформаційні технології: Zoom, Moodle, Google Classroom, Viber, Telegram, навчальні платформи Kahoot, Quizlet, Comix, Classroomscreen, Edkimo, Flinga, GoConr, Kahoot, Lernpad.ch, Mentimeter, електронні дошки Padlet, Miro, Milanote тощо. Найбільшою популярністю користуються нові, цікаві, актуальні дистанційні курси Prometheus, TeachHub, EdEra, Всеосвіта, які орієнтовані на отримання теоретичних знань і практичних навичок у стислі терміни.

Zoom – додаток для відеоконференцій, один з найбільш відомих та популярних, який відмінно підходить як викладачам, так і студентам. Має багато переваг і особливостей: кількість учасників до 100 осіб безкоштовно; необмежена тривалість конференції; можливість демонструвати екран, давати доступ до свого екрана для презентацій студентам в Power Point, підключати будь-який файл, не тільки презентацію, а й у Word, pdf, mp3, відео з будь-якого сайту, чи платформи; можливість вести запис; можливість спілкування в чаті, за допомогою функції Breakout Rooms застосовувати усі форми взаємодії студентів на заняттях: самостійне опрацювання завдання, робота в парах, чи у групах тощо.

Moodle – система, яка відмінно справляється із завданнями, які стоять перед дистанційним навчанням. Позитивні сторони: безкоштовна платформа, яку можна вільно завантажувати, встановлювати і змінювати; дозволяє створювати курси і керувати ними; створювати різного рівня тести; включає різні навчальні елементи (наприклад, журнал); дозволяє реалізувати диференційоване навчання; можливість спілкування; дозволяє публікації навчального контенту різного формату: аудіо, відео, текст та інші.

Padlet – платформа, створена для поширення завдань, дає можливість написати інструкцію, додати посилання, фото, відео, будь-який інший файл, малюнок, знімок екрану, голосове повідомлення, або навіть геолокацію. Програми *Prezzi* і *Canva* дають можливість створити гарні та цікаві презентації. *Kahoot* і *Quizlet* – платформи для гейміфікації навчання, які дозволяють створювати

інтерактивні тести, опитування, завдання для практики та перевірки вивченого матеріалу.

Багато є освітніх платформ для вивчення окремих дисциплін з готовим для використання навчальним матеріалом: *24 Easy Steps* (вивчення англійської мови), *Matific* (вивчення математики), *Vchy.com.ua History*, *Osvita.ua* (вивчення історії України), *Subject* (вивчення біології), *Vсім.pptx* (вивчення інформатики), а *Mozaik* – платформа, на якій містяться 3-D презентації та світлини, відео, аудіо та фотоматеріали, презентації, готові цифрові уроки, ігри та багато іншого.

Explain Everything та *Lino* – онлайн-дошки, які допоможуть залучити до захопливої освітньої подорожі, *GoLab/Graasp* – онлайн-лабораторія для онлайн-симуляції, *Liveworksheets*, *Wizer.me* – інтерактивні робочі аркуші, які допоможуть вирішити навчальні проблеми.

Отже, у сучасній системі організації навчання у закладах вищої освіти, застосування інформаційних технологій є невід’ємною складовою для забезпечення якісного навчання, використання якої розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти, забезпечує реалізацію потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах, підвищує професійну мобільність та активність та удосконалює фахову компетентності.

Список використаних джерел

1. Білик Н. І. Комунікативна компетентність керівників закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи. Адаптивне управління: теорія і практика. Педагогіка: електрон. наук. фах. видання. 2019. Вип. 6 (11). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/146> DOI [https://doi.org/10.33296/2707-0255-6\(11\)-04](https://doi.org/10.33296/2707-0255-6(11)-04)
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: Перун, 2007. 1736 с.
3. Дідух Л. І. Інформаційно-комунікативна компетентність викладача. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. 2013. № 32-33 (36-37). С. 150–155.
4. Державний стандарт вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://aphd.ua/zatverdzheni-standarty-vyshcho-osvity-stanom-na-13072019/>. (дата звернення 12.09.2022).

5. Дибкова Л. М. Інформатика і комп'ютерна техніка: навч. пос. для студ. вищих навч. закладів. 3-є вид., доп., К., Академвидав, 2011. 464 с.
6. Закон «Про вищу освіту»: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення 12.09.2022).
7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України 20 грудня 2000 р.). URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення 2.10.2022).
8. Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13/para18#n> (дата звернення 25.09.2022).
9. Glossary. Quality in education and training. European Centre for the Development of Vocational Training. 2011. P. 23–24.

Оксана Перчук

*кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри
соціальних комунікацій,
документознавства та
інформаційної діяльності
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі
Україна, Переяслав*

Вячеслав Подкідишев

*аспірант
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі
Україна, Переяслав*

ІНФОРМАЦІЙНА СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Організація – це стабільна формальна соціальна структура, яка отримує ресурси з оточуючого середовища і переробляє їх, отримуючи «продукт».

У даний час в багатьох організаціях існує, поряд з іншими, загальна проблема – проблема управління інформацією. Менеджменту організації доводиться оперувати величезною кількістю інформації і приймати своєчасні та важливі рішення. Від ступеня інформованості керівника, від швидкості надходження

Передові технології реалізації освітніх ініціатив

Збірник наукових праць

Комп'ютерна верстка: Домбровська Я.

Дизайн обкладинки: Домбровська Я.

Підписано до друку 12.04.2023 р.

Формат 60X84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Наклад 100. Зам. №04/04 Ум. друк. арк. 6,2.

Виготівник: ФОП Домбровська Я. М.,

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 6366 від 22.08.2018 р.

08055, Київська обл., Макарівський р-он,

с. Вільне, вул. Чапаєва, 16а,

e-mail: devis519@ukr.net